

Offentligt møde: Velfærd for kaniner og gnavere, der holdes som familiedyr

Kaniner og en række gnavere, ikke mindst marsvin, er populære familiedyr i Danmark, og hovedparten bliver anskaffet til børn. Mange af disse dyr lever dog under forhold, der ikke er optimale for deres velfærd. Derfor satte Den Danske Dyrlægeforening og Center for Forskning i Familiedyrs Velfærd fokus på emnet ved et offentligt møde den 31. oktober 2022.

TEKST KARIN MELSEN / FAGPOLITISK KONSULENT, DDD

Videnskabeligt er der øget interesse for menneskers relation til familiedyr og den effekt, som dyrene har på os mennesker, men dyrearter som kaniner og gnavere er sjældent repræsenteret i forskningen.

Thomas Bøker Lund, lektor ved KU, forklarede, at relationen mellem mennesker og dyr ofte omtales som en »tilknytning«, hvor en forholdsvis lav grad af tilknytning mellem ejer og dyr kan have velfærdsmæssige konsekvenser for dyrets sundhed og sygdomsforebyggelse.

Kaniner og gnavere er sjældent de eneste dyrearter i familien, og det betyder, at de konkurrerer om opmærksomheden med andre dyr. Undersøgel-

Der er dog en klar indikation af, at de voksne i husstanden tager ansvar for den daglige pasning af dyrene, men desværre ikke udviser samme grad af engagement, når det kommer til sundhed og sygdomsforebyggelse - fx tager 60 procent af dyreejerne sjældent eller aldrig deres kaniner til dyrlægen.

Kaninen er et misforstået dyr

Det estimeres, at cirka 3-4 procent af danske familier holder kanin. I de senere år er der sat fokus på, at kaninen er et misforstået dyr, der kræver en del mere pleje og omsorg end forventet. Der er også en tendens, der viser, at voksne anskaffer kaniner, som holdes som frikaniner, og de investerer

holdes i for små bure i størstedelen af døgnet. Det disponerer for stereotyp adfærd, frygtsomhed og forsømmelse. Det er derfor vigtigt, at kaninerne tildeles ressourcer, der giver mulighed for artsspecifik adfærd. Cecilie pointerede, at der er behov for bedre formidling til dyreejerne, herunder pasningsvejledninger og anbefalinger. Desuden bør der fastsættes mindstekrav til de bure, der forhandles i Danmark.

Behandling af kaniner

Som formand for Faggruppe Familiedyr i Den Danske Dyrlægeforening og gennem sit arbejde i klinisk praksis har Christine Fossing på første hånd oplevet de problemstillinger, der er blevet rejst omkring medicinsk behandling af kaniner. Ved seminaret fortalte Christine om, hvordan dyrlæger og dyreejere skal efterkomme medicinlovgivningen, og hvordan Dyrlægeforeningen har arbejdet med problemstillingen, som blev aktualiseret, da den nye EU-forordning om veterinærlægemidler trådte i kraft i januar 2022.

Det skyldes dog ikke selve forordningen, men andre EU-regler, at kaniner opfattes som produktionsdyr, og derfor ikke kan behandles med alle tilgængelige lægemidler. Disse regler er mere end et årti gamle, men har altså frem til nu været ret »usynlige«. Ikke desto mindre har Dyrlægefor-

” Socialt samvær har en høj ressourceværdi, og solitære kaniner ses ofte at have et højere stressniveau.

ser viser, at hunden vinder en klar førsteplads, når dyreejere skal angive, hvilket dyr i husstanden de holder mest af, mens katten halter lidt efter. Kaniner og gnavere ligger dog lavere i artshierarkiet end de andre dyr og scorer lavere på »tilknytningsskalaen«.

Hvorvidt den lavere grad af tilknytning skyldes, at det primært er børn, der ønsker sig kaniner og gnavere som kæledyr, ved vi ikke med sikkerhed.

mere i dyrene. Samtidig ses dog også stigende tendenser til dumping, fortalte erhvervs-ph.d.-studerende ved KU, Cecilie Ravn Skovlund.

På baggrund af to spørgeskemaundersøgelser kunne Cecilie fortælle, at en del kaniner holdes alene, og hele 28 procent af dyreejerne svarede i en undersøgelse, at kaninen ikke blev tilset dagligt. Mange kaniner har desuden ringe aktiveringsmuligheder og

FOTO COLOURBOX

eningen brugt mange ressourcer på at beskrive udfordringerne overfor Fødevarestyrelsen og i internationalt regi, sådan at reglerne herhjemme kan tilpasses danske forhold, hvor kaniner primært fungerer som vores familiedyr og ikke indgår i produktion af fødevarer. Dyrlægeforeningen arbejder tæt sammen med Fødevarestyrelsen om dette, og der er stor tiltro til, at der snart er en løsning på vej til gavn for dyrene, deres ejere og dyrlægerne.

Regler for hold af kaniner

Kaniner har flere funktioner i verdenssamfundet. De indgår både i fødevarereproduktion, holdes som familiekoniner og bruges til forsøg. Der er i omegnen af 180.000.000 kaniner, der årligt opdrættes som produktionsdyr i EU. Dertil kommer cirka 22.000.000 kaniner, der holdes som familiedyr og 364.000, der holdes som forsøgskaniner. I Danmark er der dog pt. under 2.000 produktionskaniner – og dermed udgør de en for-

svindende lille del. Til sammenligning er der i Spanien 43.000.000 produktionskaniner pr. år. Det kunne professor ved KU, Björn Forkman, fortælle, men der stadig er et stykke vej til at sikre dyrene rent lovmæssigt.

EU har vedtaget regler om aflivning af kaniner på slagterier og om hold af forsøgskaniner, ligesom EFSA har udarbejdet anbefaling om aflivning af kaniner. Der er findes dog ikke nogen egentlig lov om hold af kaniner. I Danmark beskyttes kaniner af dyre- >

velfærdsloven, mens både England og Holland har dyrevelfærdslov med flere specifikationer. I England er det planen at videreudvikle på reglerne med et »code of practice«, og i Holland vil man i 2023 forbyde enkeltopstaldning af kaniner, både for familiefodring og produktionskaniner, og indføre nye krav for dyrevelfærd for produktionskaniner i 2030.

Fodring, sygdomme og sund avl

Mette Halck, dyrlæge og Master of Exotic Companion and Hobby Animal Medicine, er et leksikon af viden blandt andet om kaniner og satte i dagens tema fokus på fodring, fedme og fedmerelaterede sygdomme hos kaniner.

Tamkaninens behov for ernæring er trods mange års domesticering stort set uændret. Her er en fiberrig, men også næringsfattig kost afgørende. I naturen finder kaninerne forskellige typer af græsser og spiser de forskellige dele, suppleret med plantemateriale fra træer og buske, rødder samt bark. I sæson spiser kaninerne også bær og frugter. Når kaninerne flytter ind i vores hjem, skal vi derfor

bevægelse disponerer for, at kalken i urinen fanges i blæren. Mette pointerede, at der er behov for større fokus på, at kaniner tilbydes fiberrig og kaloriefattig kost, og holdes aktive livet igennem.

Også andre lidelser som tandproblemer, luftvejssymptomer og øreproblemer fylder hos især visse kaninracer, og dyrlæge; og praksisejer Kattie Svane Lindhe opfordrede til, at der ses nærmere på avl af kaniner, som hun mener, i nogle tilfælde er skæv. Hun mener, at der er potentiale for at forbedre avlen og i højere grad undgå gigtproblemer, hjerterelaterede lidelser og ikke mindst afhjælpe øreproblemer og tandproblemer hos de fladsnudede kaninracer.

Labradoren blandt gnavere

Med stor begejstring gav Mette Rueløkke, seniordyrlæge på KU, deltagerne et indblik i marsvinets verden. Hun kaldte marsvinet for gnavernes svar på en labrador, hvor mad er det, der fylder mest på lystavlen. De elsker med andre ord mad – og bliver derfor let overvægtige. Ernæringsbehovet svarer til kaninernes kost, og regel-

hvis der er tale om undersøgelse og behandling samt postoperativ rekonvalescens.

At kaniner så alligevel i høj grad holdes som solitære har formentlig noget at gøre med, at ejere mener selv at kunne opfylde de sociale behov. Ditte oplever også, at en sammenføring af kaniner ofte virker afskrækkende på folk, da det er en kompleks proces. Undersøgelser viser dog, at der er mindre aggression mod ejer, hvis der er flere kaniner sammen, hvilket formentlig hænger sammen med, at kaninen er gladere og mere aktiv.

Gode diskussioner

Der var mange input under paneldebatten, der afsluttede dagens seminar. Fra Danmarks kaninavlerforening varsles forandringer, og foreningen vil gerne bidrage med formidling af viden om kaniner.

Foderet, der sælges i dyrebutikker og dyrehandler, var et varmt emne, hvor der opleves stor forskel på kvaliteten af både foder og hø. Både Dyrlægeforeningen og Dyrenes Beskyttelse ser en stor opgave i at få sorteret ud i det, der tilbydes. Kaninværnet ønskede også, at dyreejerne i højere grad inspireres til at give dyrene mere plads uden for burene.

Der blev også efterlyst opdaterede pasningsvejledninger, der tager udgangspunkt i, hvordan dyrene ville leve i naturen. Også om hvordan man giver dem samme vilkår og plads i vores hjem, som de instinktivt ville foretrække det i naturen. Her er det oplagt, at der samarbejdes på tværs af foreninger med inddragelse af universitetet. DDD har i 2022 påbegyndt oversættelse af pasningsvejledninger fra internationale guidelines og samarbejder med topuddannede dyrlæger i Europa.

Vi sluttede med følelsen af at kunne være blevet ved timer endnu. Der var enighed om, at vi alle skal gøre mere for at få viden om kaniner og gnavere bredt ud. I den tungere ende ligger arbejdet med lovgivning på området, men lige nu kan en styrkelse af samarbejdet på tværs af organisationer for den fælles sag rykke noget for de kaniner og gnavere, der allerede sidder i de danske hjem. ♦

” Tamkaninens behov for ernæring er trods mange års domesticering stort set uændret.

prøve at efterligne disse næringsselektioner. Her består den optimale diæt af græsser med hø og mindre dele bladgrønt som det, der vokser under hækken i haven. En lille del består af pillefoder (typisk 1 spsk./kg), og en gang imellem kan kaninerne få en snack.

Desværre er det ikke den diæt, som mange kaniner tilbydes i de danske hjem. Her dominerer frugter, bær og mysliblandinger, og risikoen for overvægt hos kaninerne stiger. Kombinationen af små bure, kalorierig kost, kastration, smerter eller mangel på artsfæller er alle faktorer, der disponerer for overvægt. Det bliver en ond spiral, hvor overvægten gør det vanskeligt for kaninerne at holde sig rene i pels og rumpe, og risiko for fedtlever og fedtnyrer stiger.

Stillesiddende kaniner lægger ifølge Mette også meget tryk på hælene, og her er de overvægtige endnu mere udsatte for læsioner, ligesom nedsat

mæssig vejning er altid en god idé.

De kære små har dog brug for en flok for at trives, men én kammerat er nok til at udgøre flokken. Marsvin er meget stille og venlige dyr og er faktisk velegnede som børnenes første kæledyr – hvis det foregår på marsvinets præmisser. Det vil sige, at en hyggepose til at holde dyret i er en god måde at vænne dyret til at blive håndteret og barnet til at blive fortroligt med det.

Socialt samvær betyder også meget for kaninerne, der, hvis de er alene, vil foretrække mere næringsrige foderemner og bevæge sig mindre. Det fortalte Ditte Stærk, dyrlægestuderende ved KU. Socialt samvær har en høj ressourceværdi, og solitære kaniner ses ofte at have et højere stressniveau, hvilket igen er en faktor for de mange fordøjelselidelser, dyrlæger ser hos kaniner. Det er også vist, at kaniner kommer sig hurtigere, hvis de har en ven med til dyrlægen, både